

En säker tillgång till dricksvatten av god kvalitet (N2021/02620)

Villaägarnas Riksförbund har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerad utredning och har anledning att anföra följande.

- Villaägarna instämmer i utredningens slutsats att tillgången på rent och relativt billigt kranvatten är god i Sverige och att de krav och bedömningar som följer av utredningen ska riktas gentemot prioriterade fastigheter.
- Villaägarna avstyrker i likhet med utredningen införande av en dricksvattenmiljöavgift.

Utredningen En säker tillgång till dricksvatten av god kvalitet (SOU 2021:181) har till uppdrag att föreslår hur 2020 års dricksvattendirektiv ska genomföras i svensk rätt. Utredningen kartlägger hur svensk rätt förhåller sig till direktivet, om det finns några gränsdragningsproblem mellan unionsrättsliga och nationella regelverk, samt föreslå vilka myndigheter som ska ansvara för initiativ från direktivet.

Riskbaserad metod

Med en riskbaserad metod för dricksvattensäkerhet syftar direktivet att förebygga skadeverkningar av utsläpp, som till exempel de från PFAS. Tre komponenter identifieras i den riskbaserade metoden, tillrinningsområden för uttagspunkter för dricksvatten, försörjningssystemet och fastighetsinstallationer.

Utredningen föreslår att riskbedömningen för tillrinningsområden (där dricksvatten tas ut) bör utföras av vattenmyndigheterna. Riskhanteringsåtgärder inkluderar övervakning och förebyggande åtgärder. För försörjningssystemets riskhantering identifieras vattenleverantören som producerar eller tillhandahåller dricksvatten från en distributionsanläggning. Riskbedömningen avseende fastighetsinstallationer föreslås utföras

av Folkhälsomyndigheten göras på ett övergripande plan utan att inrikta sig gentemot enskild egendom.

Material, beredningskemikalier och filtermaterial i kontakt med dricksvatten

Material som kommer i kontakt med dricksvatten ska enligt direktivet uppfylla vissa krav och som godkänts enligt dessa. Utredningen föreslår till följd av direktivet att ett nytt stycke föreslås införas i 3 kap. 9 § plan- och byggförordningen (2011:338) som reglerar vilka allmänna krav som ska gälla för sådana material. Tillsyn så att bestämmelsen följs får sen utföras av kommunala byggnadsnämnden. Boverket föreslås bli ansvarig för marknadskontroll av produkter som omfattas av artikel 11 i 2020 års dricksvattendirektiv.

Vattenläckage

Enligt direktivet ska medlemsstaterna bedöma vattenläckagenivåer och redovisa till kommissionen. Utredningen uppdrar Livsmedelsverket att ta fram en rapport om Sveriges läckagenivåer. Om läckagenivåerna överstiger fastställda läckagenivåer måste en handlingsplan med åtgärder upprättas för att minska läckagenivån.

Övervakning och bristande iakttagande

Direktivet kräver regelbunden övervakning av dricksvattnets kvalitet samt övervakningsprogram för produktion och distribution av dricksvatten. Utredningen identifierar verksamhetsutövarna för uppgiften med tillkommande uppgift att avhjälpa, ge rådgivning samt information till konsumenterna vid bristande iakttagande av fastställda parametervärden.

Förbättrad tillgång till dricksvatten

Direktivet identifierar särskilt behovet av dricksvatten gentemot marginaliserade grupper. Utredningen bedömer dock att det inte behövs några författningsändringar för att genomföra direktivet i denna del. Anledningen till att vissa grupper har en bristande tillgång till dricksvatten beror många gånger på avsaknad av ett stadigvarande boende. Sådana frågeställningar ska i första hand tas omhand av socialtjänsten och insatser ska beredas den enskilde med utgångspunkt i Socialtjänstlagen (2001:453).

Rapportering

Uppgifter om förbättrad tillgång till dricksvatten och främjandet av dess användning, riskbedömningen och riskhantering avseende tillrinningsområdena för uttagpunkter för dricksvatten, riskbedömningen avseende fastighetsinstallationer, vissa övervakningsresultat och information om dricksvattenrelaterade incidenter hör till den data som myndigheter enligt direktivet ska samla. Utredningen föreslår Livsmedelsverket, Havs- och vattenmyndigheten samt Folkhälsomyndigheten för rapporteringen.

Information till allmänheten

Utredningen förslår att Livsmedelsverket får lämna föreskrifter till verksamhetsutövare om vilken information som ska lämnas allmänheten.

Sanktioner

Den kommunala byggnadsnämnden kommer utöva tillsyn över att den nya regleringen som föreslås om material i kontakt med dricksvatten följs och kan besluta om förelägganden som kan förenas med vite. Det krävs enligt utredningen för närvarande inte några övriga ändringar av sanktionsbestämmelserna i svensk rätt.

Villaägarnas iakttagelser

Villaägarna noterar att åtaganden, krav och bedömningar som följer av utredningen ska vara av övergripande karaktär och inte får avse enskild egendom. Istället inriktas fokus gentemot prioriterade fastigheter.

Med prioriterade fastigheter menas vårdinrättningar, äldreboenden, barnomsorgsinrättningar, skolor, utbildningsanstalter, byggnader med inkvarteringsmöjlighet, restauranger, barer, idrottsanläggningar och köpcentrum, fritids- och rekreationsanläggningar, utställningslokaler, kriminalvårdsanstalter och campingplatser.

De krav för att förbättra eller upprätthålla tillgången till dricksvatten som direktivet uppställer innebär för Sverige inte några större åtgärder då vår generella tillgång till dricksvatten av utredningen konstateras vara god.

Villaägarna noterar utredningens slutsats att de krav som ställs upp i dricksvattenföreskrifterna undantas dricksvattenanläggningar som tillhandahåller mindre än 10 kubikmeter dricksvatten per dygn (i genomsnitt) eller som försörjer färre än 50 personer, om inte dricksvattnet från en sådan anläggning tillhandahålls eller används som en del av en kommersiell eller offentlig verksamhet.

Utredningen uppskattar att många enskilda vattenanläggningar lider en dålig dricksvattenkvalitet. Den samlade kunskapen om dricksvattenkvaliteten bedöms dock för enskilda vattenanläggningar vara bristfällig. Utredningen avstår från att uppskatta omfattningen av eventuella hälsorisker på grund av sämre dricksvattenkvalitet i sådana anläggningar.

Rent allmänt konstaterar utredningen att tillgången till ett rent och relativt billigt kranvatten i allmänhet är god i Sverige. Med ett väl utbyggt system med kommunalt dricksvatten som försörjer en stor del av Sverige befolkning finns inget större behov av att ställa krav nya installationer av inomhus- eller utomhusutrustning för att vi skulle sakna tillgång till ett bra dricksvatten. Villaägarna finner inte skäl att anse annorlunda.

Angående införande av en dricksvattenmiljöavgift

Utredningen summerar de årliga statliga utgifterna under de första fem åren till 35,4 miljoner kronor. I huvudsak utgörs de ökade statliga utgifterna av den administration som blir konsekvensen av EU-direktivets implementering. Utredningen har undersökt två alternativa sätt att finansiera de uppkomna kostnaderna. Antingen genom omfördelning från annat anslag i statsbudgeten. Det andra alternativet är genom införande av en ny dricksvattenmiljöavgift.

I förhållande till dricksvattenmiljöavgift vägleds utredningen av 2020 års dricksvatten-utredning där det konstateras att finansieringsbehovet inte är tillräckligt stort för att motivera införandet av en helt ny avgift. Uppbyggnaden av ett nytt avgiftssystem är inte utan indirekta kostnader. Villaägarna delar och betonar utredningens slutsats att avstyrka införandet av en dricksvattenmiljöavgift. Att inrätta en ny avgift föder risken att avgiftens roll medför att nya utgifter i samma härnad legitimeras, förenklat uttryckt att byråkratin växer av egenkraft utifrån dess grogrund.

Med vänliga hälsningar,
Villaägarnas Riksförbund

Kenneth Kanckos
Förbundsdirektör